

Vägledning om invasiva främmande arter

Här finns vägledning och stöd i arbetet med att förebygga och begränsa spridningen av invasiva främmande arter.

Invasiva främmande arter är ett globalt miljöproblem som allvarlig hotar biologisk mångfald. Sveriges arbete med att hindra spridningen av invasiva främmande arter regleras av EU-förordning nr 1143/2014, som gäller alla EU:s medlemsländer, en svensk förordning som trädde i kraft 1 januari 2019 samt regler i Miljöbalken och Tillsynsförordningen.

Ansvar för att hindra spridningen är enligt regelverket delat mellan många olika aktörer i samhället: centrala myndigheter, länsstyrelser, kommuner, näringar, företag, organisationer och privatpersoner.

Vägledningarna ger Naturvårdsverkets tolkningar och ställningstaganden till hur regelverket ska tillämpas av olika aktörer. Avsikten är också att vägledningarna ska bidra till ökad kunskap och förståelse samt göra det enklare att veta hur man ska följa reglerna.

Eftersom regelverket är nytt och det svenska arbetet med invasiva främmande arter är under utveckling så kommer det tas fram mycket ny vägledning under det kommande året.

Förordning om invasiva främmande arter SFS 2018:1939

EU-listade arter som är etablerade i Sverige

Tolv av de EU-listade arterna bedöms vara etablerade i landet.

- [Bisam, *Ondatra zibethicus* \(pdf 472 kB\)](#)
- [Gul skunkkalla, *Lysichiton americanus*](#)
- [Gulbukig vattensköldpadda, *Trachemys scripta* \(pdf 375 kB\)](#)
- [Jättebalsamin, *Impatiens glandulifera*](#)
- [Jätteloka, *Heracleum mantegazzianum*](#)
- [Kabomba, *Cabomba caroliniana*, på \[havochvatten.se\]\(#\)](#)
- [Mårdhund, *Nyctereutes procyonoides* \(pdf 261 kB\)](#)
- [Sidenört, *Asclepias syriaca*](#)
- [Signalkräfta, *Pacifastacus leniusculus*, på \[havochvatten.se\]\(#\)](#)
- [Smal vattenpest, *Elodea nuttallii*, på \[havochvatten.se\]\(#\)](#)
- [Tromsöloka, *Heracleum persicum*](#)
- [Kinesisk ullhandskrabba, *Eriocheir sinensis*, på \[havochvatten.se\]\(#\)](#)

Några främmande arter som är eller riskerar bli invasiva i Sverige, men som inte omfattas av några regler

Nedan är några av de mest problematiska invasiva främmande arterna i Sverige. Det finns ännu inga lagstadgade skyldigheter vad gäller dem, men eftersom de kan orsaka allvarlig skada på våra ekosystem rekommenderar Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten att man hjälper till att begränsa spridningen.

- [Blomsterlupin, *Lupinus polyphyllus*](#)
- [Mink, *Neovison vison*, *Mustela vison* \(pdf 231 kB\)](#)

- [Parkslide, *Reynoutria japonica*, tidigare *Fallopia japonica*, <https://artfakta.se/naturvard/taxon/reynoutria-japonica-220782>](https://artfakta.se/naturvard/taxon/reynoutria-japonica-220782)
- [Silverruda, *Carassius gibelio*, på \[havochvatten.se\]\(http://havochvatten.se\)](#)
- [Siögull, *Nymphoides peltata*, på \[havochvatten.se\]\(http://havochvatten.se\)](#)
- [Spansk skogssnigel, *Arion vulgaris* \(pdf 302 kB\)](#)
- [Sydfyrliing/vattenkrassula, *Crassula helmsii*, på \[havochvatten.se\]\(http://havochvatten.se\)](#)
- [Vattenpest, *Elodea canadensis*, på \[havochvatten.se\]\(http://havochvatten.se\)](#)
- [Vresros, *Rosa rugosa* \(pdf 323 kB\)](#)

EU-listade arter som förekommer sporadiskt i Sverige

Åtta arter har förekommit sporadiskt i landet. Amerikansk kopparand sågs senast i Sverige för tio år sedan. Fågeln brun majna har synts vid enstaka tillfällen, den hålls möjligen som burfågel. Nilgås uppträder då och då under vår- och höststräcken och tvättbjörn har vid enstaka tillfällen påträffats i Sverige. 2019 upptäcktes en sibirisk jordekorre i Torup i Skåne. Gudaträdet har börjat etablera sig i Skåne och japansk humle har tillfälligtvis förekommit i vilt tillstånd. Solaborre påträffades första gången i sjön Åsnen 2012.

- [Amerikansk kopparand, *Oxyura jamaicensis* \(pdf 330 kB\)](#)
- [Nilgås, *Alopochen aegyptiacus* \(pdf 373 kB\)](#)
- [Sibirisk jordekorre, *Tamias sibiricus* \(pdf 290 kB\)](#)
- [Solaborre, *Lepomis gibbosus*, på \[havochvatten.se\]\(http://havochvatten.se\)](#)
- [Tvättbjörn, *Procyon lotor* \(pdf 930 kB\)](#)

Kommunernas roll i arbetet med invasiva främmande arter

Skötsel allmänna grönytor

Kommunerna har en viktig roll i arbetet med att förhindra och bekämpa invasiva främmande arter. Kommunen är ansvarig för många parker och andra allmänna ytor och kan i den rollen förhindra att arter som är eller riskerar att bli invasiva planteras där.

Ägande och förvaltning av fastigheter

Kommunen är också ofta fastighetsägare och är i den rollen ansvarig för att bekämpa invasiva främmande växter som finns på den kommunala marken. Detta följer av förbudet i EU-förordningen mot att avsiktligt tillåta invasiva främmande arter att reproducera sig, växa eller odlas. Har kommunen kännedom om att en invasiv främmande art på EU-förteckningen växer på den kommunala marken är kommunen alltså skyldig att bekämpa arten. Samma skyldighet gäller för den som genom t.ex. en nyttjanderätt förfogar över en fastighet. Skulle kommunen vara förvaltare, t.ex. av privatägd mark i ett kommunalt reservat, har kommunen alltså en skyldighet att bekämpa de EU-listade invasiva främmande växtarter inom reservatet som kommunen har kännedom om.

Fastighetsägare och de som har nyttjanderätt till fastighet

Fastighetsägare har ett ansvar för invasiva främmande arter på den egna fastigheten. Fastighetsägareansvaret gäller för alla – för privatpersoner, t.ex. de som har en trädgård, för kommunala och statliga fastighetsägare och för bolag som äger fastigheter. Även den som innehar en fastighet med någon form nyttjanderätt kan ha ett ansvar för invasiva främmande arter på fastigheten. EU-förordningen innehåller ett förbud mot att avsiktligt låta dessa arter reproducera sig, växa eller odlas. Har en fastighetsägare eller -innehavare fått kännedom om att det på deras fastighet växer en art som finns på EU:s förteckning över invasiva främmande arter har fastighetsägaren/-innehavaren alltså en skyldighet att bekämpa arten. Denna skyldighet gäller i alla typer av miljöer, både odlad miljö som t.ex. produktionsmark för skogsbruk, jordbruk och trädgårdar, men också orörd naturmiljö.

Den svenska förordningen pekar inte ut vem av fastighetsägaren och rättighetsinnehavaren som har det yttersta ansvaret. Det kan därför finnas anledning att reglera det parterna sinsemellan sig.

I dagsläget finns det inga särskilda bidrag att söka för att finansiera åtgärder mot invasiva främmande arter, utan det är varje fastighetsägares/-innehavares ansvar att själv finansiera åtgärderna. Generellt kan man säga att ju tidigare man bekämpar arterna desto mindre blir arbetsinsatsen och kostnaden

Växtavfall från invasiva främmande arter

Info från NODRA: Trädgårdar utgör en stor spridningsrisk för invasiva främmande arter. Om du upptäcker invasiva främmande arter i din trädgård, ta bort dem så de inte sprids vidare – ju tidigare desto bättre!

Vad menas med invasiva främmande arter?

De arter som flyttats från sina naturliga miljöer till ett annat område kallas främmande arter. I de allra flesta fall gör det här inget, men det finns främmande arter vars egenskaper kan orsaka mycket stora skador på naturen och för viktiga verksamheter i samhället. Det är dessa som kallas invasiva främmande arter.

Gör så här

- Se till att få bort hela växten och framför allt de delar som förökar sig – frön och rottdelar. Bäst och enklast när det gäller vissa arter, är om du tar bort dem innan de går i blom.
- Förpacka växtavfallet i väl förslutna säckar.
- Om du har mindre mängd växtavfall från invasiva främmande arter kan du lägga det förpackade växtavfallet i din soptunna för restavfall.
- Om du har lite större mängder växtavfall från invasiva främmande arter ska du lägga det förpackade växtavfallet i containern för brännbart på en Returpunkt.

De här växterna ska du se upp med

- Blomsterlupin (*Lupinus polyphyllus*) mycket spridd i landet, men kan hejdas lokalt med ihärdiga åtgärder.
- Jättebalsamin (*Impatiens glandulifera*) EU-listad växt som sprätter iväg sina frön. Den är spridd i hela landet.

- Jätteloka (*Heracleum mantegazzianum*) EU-listad jätteväxt som är spridd i hela landet. Har växtsaft som kan ge brännskador på huden.
- Parkslide (*Fallopia japonica*) en av de värsta och mest seglivade invasiva främmande arterna i landet.
- Gul skunkkalla (*Lysichiton americanus*) en mycket invasiv, EU-listad våtmarksväxt som det fortfarande finns chans att utrota!
- Vresros (*Rosa rugosa*) vanlig i stora delar av landet. Möjlig att bekämpa när den är liten. Du kan läsa mer om invasiva främmande arter på [Naturvårdsverkets webbplats](#)